TT 16.3.2026

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö

Lausunto - U 18/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamisesta

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamisesta (U 18/2026 vp).

Taustaa

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Hiilivuotoriskin torjunta, tasapuolisen pelikentän varmistaminen ja uusien markkinoiden luominen ovat ensiarvoisen tärkeitä taklata poliittisilla toimilla.

Yksityiskohtaisemmat näkemykset

Kemianteollisuus ry katsoo, että EU-viennin kilpailukyvyn turvaaminen on välttämätön edellytys hiilirajamekanismin (CBAM) toiminnan kannalta. Nykyisissä olosuhteissa mekanismi poistaa nimittäin päästökaupan suojat, jolloin vienti jää käytännössä täysin suojatta. Komission esitys väliaikaisesta vähähiilisyysrahastosta ei kuitenkaan ratkaise tätä ongelmaa eli se ei korjaa vientiin kohdistuvaa mekanismin aiheuttamaa heikennystä.

Komission ehdottama mekanismi tarjoaisi ainoastaan tilapäistä ja varsin matalaa tukea kaikille CBAM-toimialoille, riippumatta siitä, onko toimijalla vientiä vai ei. Näin ollen esitys ei kohdennu CBAM-vientiin, jolle hiilivuotoriski on todellinen ja jotka tarvitsevat pitkäjänteistä kilpailukyvyn turvaamista. Kemianteollisuus korostaa, että viennin hiilivuotosuojaa tulee edelleen kehittää ja etsiä ratkaisuja, jotka aidosti vastaavat vientiteollisuuden tarpeisiin myös vuoden 2030 jälkeisellä

aikavälillä. Yksi tapa voisi olla maksuttomien päästöoikeuksien myöntämisen jatkaminen vientiin kohdentuvalle tuotannolle.

Tässä valossa on ymmärrettävää, että Suomi suhtautuu komission esitykseen varauksellisesti, kuten U-kirjelmässä todetaan. Kemianteollisuus ry kuitenkin painottaa, että CBAM-tulojen käyttäminen viennin kilpailukyvyn turvaamiseen voisi olla yksi tapa ratkaista ongelma. Mikäli CBAM-tuloista voitaisiin löytää tehokkaampi ja kohdennetumpi ratkaisu viennin turvaamiseksi, niin toivomme, että Suomi voisi suhtautua sellaiseen myönteisesti. Tämä olisi johdonmukainen askel kohti tasapuolisia kilpailuolosuhteita ja vahvaa eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa.

Kemianteollisuus haluaa myös nostaa esille huolen Komission aikeista säätää mahdollisuuden poistaa hiilirajamekanismin piiristä toimialoja väliaikaisesti ilman selkeitä kriteereitä. Tämän kaltainen epävarmuuden luominen hiilirajamekanismin pysyvyydelle ei ole hyväksyttävää. On tärkeää, että poliittisesti luodut ohjauskeinot ja hiilivuotoa torjuvat mekanismit laaditaan ennakoitavasti ja pitkäjänteisesti.

Tuomas Tikka
Kemianteollisuus ry